

TIME 4 MISHNA

פרק א: משנה א – אלו דברים

אלו דברים שאין להם שיעור:
(1) הפאה, (2) והבכורים, (3) והראיון, (4) וגמילות חסדים,
(5) ותלמוד תורה.
אלו דברים שאדם אוכל פרותיהן בעולם הזה, והקרו קיימת לו לעולם
הבא:
(1) כבוד אב ואם, (2) וגמילות חסדים, (3) והבאת שלום בין אדם
לחברו.
ותלמוד תורה כנגד כלם.

פרק א: משנה ב – שיעור פאה

אין פוחתין לפאה מששים, ואף על פי שאמרו אין לפאה שיעור.
הכל לפי (1) גדל השדה, (2) ולפי רב העניים, (3) ולפי רב הענוה.

פרק א: משנה ג – בסוף

(1) [תנא קמא] נותנין פאה מתחלת השדה ומאמצעה.
(2) רבי שמעון אומר: ובלבד שיתן בסוף כשיעור.
(3) רבי יהודה אומר: אם שיר קלח אחד, סומך לו משום פאה;
ואם לאו, אינו נותן אלא משום הפקר.

פאה א:ד – ב:א

פרק א: משנה ד – כלל

כלל אמרו בפאה:
כל שהוא (1) אכל, (2) ונשמר, (3) וגדוליו מן הארץ, (4) ולקיטתו כאחת,
(5) ומכניסו לקיום – חייב בפאה.
והתבואה והקטניות בכלל הזה.

פרק א: משנה ה – באילן

ובאילן:
האוג, והחרובין, והאגוזים, והשקדים, והגפנים, והרמונים, והזיתים,
והתמרים – חייבין בפאה.

פרק א: משנה א – מירוח

(1) לעולם הוא נותן משום פאה ופטור מן המעשרות, עד שימרח.
(2) ונותן משום הפקר ופטור מן המעשרות, עד שימרח.
(3) ומאכיל לבהמה ולחיה ולעופות ופטור מן המעשרות, עד שימרח.
(4) ונוטל מן הגרן וזרע ופטור מן המעשרות, עד שימרח. דברי רבי
עקיבא.
(5) כהן ולוי שלקחו את הגרן, המעשרות שלהם, עד שימרח.
(6) המקדיש ופודה, חייב במעשרות, עד שימרח הגזבר.

פרק א: משנה א – מפסיקין

ואלו מפסיקין לפאה:
הנחל, והשלולית,
ודרך היחיד, ודרך הרבים,
ושביל הרבים, ושביל היחיד הקבוע בימות החמה ובימות הגשמים,
והבור, והניר, וזרע אחר.
והקוצר לשחת מפסיק, דברי רבי מאיר.
וחכמים אומרים: אינו מפסיק, אלא אם כן חרש.

פאה ב:ב – ב:ה

פרק ב: משנה ד – אמת המים

אמת המים שאינה יכולה להקצר פאחת, רבי יהודה אומר: מפסקת.
"וכל ההרים אשר במעדר יעדרון",
אף על פי שאין הבקר יכול לעבר בכליו, הוא נותן פאה לכל.

פרק ב: משנה ד – אילן

הכל מפסיק לזרעים,
ואינו מפסיק לאילן אלא גדר.
ואם היה שער כותש,
אינו מפסיק, אלא נותן פאה לכל.

פרק ב: משנה ד – חרובין

ולחרובין, כל הרואין זה את זה.
אמר רבן גמליאל: נוהגין היו בית אבא, נותנין פאה אחת לזיתים שהיו
להם בכל רוח,
ולחרובין – כל הרואין זה את זה.
רבי אליעזר ברבי צדוק אומר משמו: אף לחרובין – שהיו להם בכל העיר.

פרק ב: משנה ד – ב' מינים

- (1) הזורע את שדהו מין אחד:
אף על פי שהוא עושהו שתי גרנות, נותן פאה אחת.
- (2) זרעה שני מינין:
אף על פי שעשאן גרן אחת, נותן שתי פאות.
- (3) הזורע את שדהו שני מיני חטין:
עשאן גרן אחת, נותן פאה אחת.
שתי גרנות, נותן שתי פאות.

פאה ב:ו – ג:א

פרק ב: משנה ו – מעשה

מעשה שזרע רבי שמעון איש המצפה לפני רבן גמליאל, ועלו ללשכת הגזית ושאלו. אמר נחום הלבלי: מקבל אני מרבי מיאשא, שקבל מאבא, שקבל מן הזוגות, שקבלו מן הנביאים, הלכה למושה מסיני; בזרע את שדהו שני מיני חטין: אם עשאן גרן אחת, נותן פאה אחת. שתי גרנות, נותן שתי פאות.

פרק ב: משנה ז – לסטים

שדה (1) שקצרוה כותים, (2) קצרוה לסטים, (3) קרסמוה נמלים, שברתה הרוח או בהמה: פטורה. קצר חציה וקצרו לסטים חציה: פטורה, שחובת הפאה בקמה.

פרק ב: משנה ח – חציה

(1) קצרוה לסטים חציה וקצר הוא חציה: נותן פאה כמה שקצר. (2) קצר חציה ומכר חציה: הלוקח נותן פאה לכל. (3) קצר חציה והקדיש חציה, הפודה מיד הגזבר, הוא נותן פאה לכל.

פרק ב: משנה ד – מלבנות התבואה

מלבנות התבואה שבין הזיתים, בית שמאי אומרים: פאה מכל אחת ואחת. בית הלל אומרים: מאחד על הכל. ומוזדים שאם היו ראשי שורות מערבין, שהוא נותן פאה מאחד על הכל.

פאה ג:ב – ג:ה

פרק ג: משנה ב – המנמר

המנמר את שדהו ושיר קלחים לחים:
רבי עקיבא אומר: נותן פאה מכל אחד ואחד.
וחכמים אומרים, מאחד על הכל.
ומודים חכמים לרבי עקיבא בזרע שבת או חרדל בשלשה מקומות,
שהוא נותן פאה מכל אחד ואחד.

פרק ג: משנה ג – בצלים

- (1) המחליק בצלים לחים לשוק ומקים יבשים לגרו:
נותן פאה לאלו לעצמן ולאלו לעצמן.
וכן באפוניו, וכן בכרם.
- (2) המדל: נותן מן המשאר על מה ששיר.
- (3) והמחליק מאחת יד: נותן מן המשאר על הכל.

פרק ג: משנה ד – אמהות

[תנא קמא:] האמהות של בצלים חייבות בפאה.
ורבי יוסי פוטר.
מלבנות הבצלים שבין הירק:
רבי יוסי אומר: פאה מכל אחת ואחת.
וחכמים אומרים: מאחת על הכל.

פרק ג: משנה ה – שוטפין

- (1) האחין שחלקו: נותנין שתי פאות.
חזרו ונשתתפו, נותנין פאה אחת.
- (2) שנים שלקחו את האילן: נותנין פאה אחת.
לקח זה צפון וזה דרומו: זה נותן פאה לעצמו, וזה נותן פאה לעצמו.
- (3) המוכר קלחי אילן בתוך שדהו: נותן פאה מכל אחד ואחד.
אמר רבי יהודה: אימתי? בזמן שלא שיר בעל השדה.
אבל אם שיר בעל השדה, הוא נותן פאה לכל.

פאה ג:ו – ד:א

פרק ג: משנה ו – שיעור קרקע

- (1) רבי אליעזר אומר: קרקע בית רבע, חיבת בפאה.
- (2) רבי יהושע אומר: העושה סאתים.
- (3) רבי טרפון אומר: ששה על ששה טפחים.
- (4) רבי יהודה בן בתירה אומר: כדי לקצר ולשנות; והלכה כדבריו.
- (5) רבי עקיבא אומר: קרקע כל שהוא, חיבת (1) בפאה, (2) ובבכורים, (3) ולכתב עליו פרוזבול, (4) ולקנות עמו נכסים שאין להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה.

פרק ג: משנה ז – שכיב מרע

הפוח נכסיו שכיב מרע:
שיר קרקע כל שהוא, מתנתו מתנה.
לא שיר קרקע כל שהוא, אין מתנתו מתנה.
הפוח נכסיו לבניו, וכתב לאשתו קרקע כל שהוא, אבדה כתבתה.
רבי יוסי אומר: אם קבלה עליה, אף על פי שלא כתב לה, אבדה כתבתה.

פרק ג: משנה ח – מוכר לעבדו

[תנא קמא:] הפוח נכסיו לעבדו, יצא בן חורין.
שיר קרקע כל שהוא, לא יצא בן חורין.
רבי שמעון אומר: לעולם הוא בן חורין,
עד שיאמר הרי כל נכסי נתוניו לאיש פלוני עבדי,
חוג מאחד מרבוא שבהו.

פרק ד: משנה א – מחובר לקרקע

הפאה נתנת במחבר לקרקע.
בדלית ובדקל – בעל הבית מוריד ומחלק לעניים.
רבי שמעון אומר: אף בחליקי אגוזים.
אפלו תשעים ותשעה אומרים לחלק ואחד אומר לבו:
לזה שומעין, שאמר כהלכה.

פאה ד:ב – ד:ה

פרק ד: משנה ב – דלית ודקל

בְּדָלִית וּבְדָקֵל אֵינּוּ כּוֹן;
אֶפְלוּ תִשְׁעִים וְתִשְׁעָה אוֹמְרִים לְבוֹז וְאֶחָד אוֹמֵר לְחֶלֶק:
לְזֶה שׁוֹמְעִין, שְׁאֵמֵר כְּהִלְכָּהּ.

פרק ד: משנה ג – זרקה

(1) נָטַל מִקְצֵת פֶּאֶה וְזָרְקָה עַל הַשָּׂאֵר: אֵין לוֹ בָּהּ כְּלוּם.
(2) נָפַל לוֹ עָלֶיהָ, וּפָרַשׁ טְלִיתוֹ עָלֶיהָ: מַעֲבִירִין אוֹתָהּ הַיָּמֵנוּ.
וְכוֹ בְּלֶקֶט, וְכוֹ בְּעֵמֹד הַשְּׂכָחָה.

פרק ד: משנה ד – אין קוצרין

פֶּאֶה – אֵין קוֹצְרִין אוֹתָהּ בְּמַגְלוֹת, וְאֵין עוֹקְרִין אוֹתָהּ בְּקַרְדָּמוֹת,
כְּדִי שְׁלֵא יִכּוּ אִישׁ אֶת רַעְהוֹ.

פרק ד: משנה ה – ג' אבעיות

שְׁלֵשׁ אַבְעִיּוֹת בַּיּוֹם: בְּשַׁחַר, וּבְחֻצוֹת, וּבְמִנְחָה.
רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא כְּדִי שְׁלֵא יִפְחָתוּ.
רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא כְּדִי שְׁלֵא יוֹסִיפוּ.
שֶׁל בַּיִת נִמְרָ הָיוּ מְלַקְטִין עַל הַחֻבֵּל, וְנוֹתְנִים פֶּאֶה מִכָּל אֶמּוֹן וְאֶמּוֹן.

פאה ד:ו – ד:ט

פרק ד: משנה ו – גר

עוֹבֵד כּוֹכְבִים שְׁקִצֵר אֶת שְׂדֵהוּ וְאַחַר כֵּךְ נִתְגַּיֵר:
פְּטוּר (1) מִן הַלֶּקֶט, (2) וּמִן הַשְּׂכָחָה, (3) וּמִן הַפֶּאֶה.
רַבִּי יְהוּדָה מְחִיב בַּשְּׂכָחָה, שְׂאִין הַשְּׂכָחָה אֶלֶּא בַשְּׁעֵת הָעֵמּוּר.

פרק ד: משנה ז – קמה

(1) הַקְּדִישׁ קָמָה וּפְדָה קָמָה: חִיב.
(2) עֵמְרִין וּפְדָה עֵמְרִין: חִיב.
(3) קָמָה וּפְדָה עֵמְרִין: פְּטוּרָה, שְׁבַשְׁעַת חוּבְתָה הִיְתָה פְּטוּרָה.

פרק ד: משנה ח – עונת המעשרות

כִּיּוֹצֵא בּוֹ:
הַמְּקַדֵּשׁ פְּרוּתָיו עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת, וּפְדָאָן: חִיבִין.
מִשְׁבָּאוֹ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת, וּפְדָאָן: חִיבִין.
הַקְּדִישׁוֹן עַד שֶׁלֹּא נִגְמְרוּ וּגְמָרוּן הַגְּזָבֵר, וְאַחַר כֵּךְ פְּדָאָן:
פְּטוּרִים, שְׁבַשְׁעַת חוּבְתָן הִיוּ פְּטוּרִים.

פרק ד: משנה ט – לפלוני עני

מִי שֶׁלֶקֶט אֶת הַפֶּאֶה וְאָמַר "הֲרִי זֶה לְאִישׁ פְּלוֹנִי עָנִי":
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: זָכָה לוֹ.
וְחַכְמִים אוֹמְרִים: יִתְּנָה לְעָנִי שְׁנַמְצָא רֵאשׁוֹן.
הַלֶּקֶט וְהַשְּׂכָחָה וְהַפֶּאֶה שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכְבִים חִיב בְּמַעֲשְׂרוֹת,
אֶלֶּא אִם כֵּן הַפְּקִיר.

פאה די – ה:ב

פרק ד: משנה י – לקט

- איזהו לקט? הנושר בשעת הקצירה.
(1) הִיָּה קוֹצֵר, קָצַר מִלֵּא יָדוֹ, תִּלְשׁ מִלֵּא קִמְצוֹ,
הִכְהוּ קוֹץ וְנִפְל מִיָּדוֹ לְאַרְץ: הֵרִי הוּא שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת.
(2) תוֹךְ הַיָּד וְתוֹךְ הַמַּגֵּל: לְעֵנִיִּים.
(3) אַחַר הַיָּד וְאַחַר הַמַּגֵּל: לְבַעַל הַבַּיִת.
(4) רֹאשׁ הַיָּד וְרֹאשׁ הַמַּגֵּל:
רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: לְעֵנִיִּים.
רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לְבַעַל הַבַּיִת.

פרק ד: משנה יא – נמלים

חורי הנמלים שבתוך הקמה: הרי הן של בעל הבית.
של אחר הקוצרים:
[תנא קמא:] העליונים לעניים, והתחתונים של בעל הבית.
רבי מאיר אומר: הכל לעניים, ששפק לקט – לקט.

פרק ה: משנה א – גדיש

גדיש שלא לקט תחתיו:
כל הנוגע בארץ, הרי הוא של עניים.
הרוח שפזרה את העמרים:
[תנא קמא:] אומדים אותה כמה לקט היא ראויה לעשות, ונותן לעניים.
רבו שמעון בן גמליאל אומר: נותן לעניים בכדי נפילה.

פרק ה: משנה ב – שבלת

שבלת שבקציר וראשה מגיע לקמה:
אם נקצרה עם הקמה, הרי היא של בעל הבית.
ואם לאו, הרי היא של עניים.
שבלת של לקט שנתערבה בגדיש: מעשר שבלת אחת ונותן לו.
אמר רבי אליעזר: וכי היאך העני הזה מחליף דבר שלא בא ברשותו?
אלא מזכה את העני בכל הגדיש, ומעשר שבלת אחת ונותן לו.

פאה ה:ג – ה:ו

פרק ה: משנה ג – טופח

אין מגלגלין בטופח. דברי רבי מאיר.
וחכמים מתירין, מפני שאפשר.

פרק ה: משנה ד – עני לזמן

בעל הבית שהיה עובר ממקום למקום,
וצריך לטל לקט שכחה ופאה ומעשר עני:
יטל, וכשיחזור לביתו ישלם. דברי רבי אליעזר.
וחכמים אומרים: עני היה באותה שעה.

פרק ה: משנה ה – שדה חבירו

המחליף עם העניים: בשלו פטור, ובשל עניים חייב.
שנים שקבלו את השדה באריסות:
זה נותן לזה חלקו מעשר עני, וזה נותן לזה חלקו מעשר עני.
המקבל שדה לקצר:
אסור (1) בלקט, (2) שכחה, (3) ופאה, (4) ומעשר עני.
אמר רבי יהודה: אימתי? בזמן שקבל ממנו למחצה, לשליש ולרביע.
אבל אם אמר לו "שליש מה שאתה קוצר שלך",
מתר בלקט ובשכחה ובפאה, ואסור במעשר עני.

פרק ה: משנה ו – גזל עניים

המוכר את שדהו: המוכר מתר והלוקח אסור.
לא ישכר אדם את הפועלים על מנת שילקט בנו אחריו.
(1) מי שאינו מניח את העניים ללקט,
(2) או שהוא מניח את אחד ואחד לא,
(3) או שהוא מסייע את אחד מהו,
הרי זה גוזל את העניים.
על זה נאמר: (משלי כב) "אל תסג גבול עולים".

פאה הז – ו:ב

פרק ה: משנה ז – שכחיהו

- (1) העמור ששכחיהו פועלים ולא שכחו בעל הבית,
- (2) שכחו בעל הבית ולא שכחיהו פועלים,
- (3) עמדו עניים בפניו או שחפיהו בקש, הרי זה אינו שכחה.

פרק ה: משנה ח – גמר מלאכה

- (1) המעמר לכבעות ולכמסאות, לחררה ולעמרים, אין לו שכחה. ממונו ולגרו, יש לו שכחה.
- (2) המעמר לגדיש, יש לו שכחה. ממונו ולגרו, אין לו שכחה. זה הכלל: (1) כל המעמר למקום שהוא גמר מלאכה, יש לו שכחה. ממונו ולגרו, אין לו שכחה.
- (2) למקום שאינו גמר מלאכה, אין לו שכחה. ממונו ולגרו, יש לו שכחה.

פרק ו: משנה א – הבקר

- בית שמאי אומרים: הבקר לעניים – הבקר. ובית הלל אומרים: אינו הפקר, עד שיפקר אף לעשירים, כשמטה. כל עמרי השדה של קב וקב ואחד של ארבעת קבין ושכחו: בית שמאי אומרים: אינו שכחה. ובית הלל אומרים: שכחה.

פרק ו: משנה ב – סמוך לגפה

- העמר שהוא סמוך לגפה, ולגדיש, לבקר ולכלים, ושכחו: בית שמאי אומרים: אינו שכחה. ובית הלל אומרים: שכחה.

פאה ו:ג – ו:ו

פרק ו: משנה ג – עומר מיוחד

- (1) ראשי שורות,
- (2) העמר שכנגדו מוכיח,
- (3) העמר שהחזיק בו להוליכו אל העיר, ושכחו: מודים שאינו שכחה.

פרק ו: משנה ד – ראשי שורות

ואלו הן ראשי שורות:
שנים שהתחילו מאמצע השורה, זה פניו לצפון וזה פניו לדרום,
ושכחו לפנייהם ולאחריהם:
את שלפניהם שכחה, ואת שלאחריהם אינו שכחה.
יחיד שהתחיל מראש השורה, ושכח לפניו ולאחריו:
שלפניו אינו שכחה,
ושלאחריו שכחה, מפני שהוא בכל תשוב (דברים כד).
זה הפלל: כל שהוא בכל תשוב, שכחה.
ושאינו בכל תשוב, אינו שכחה.

פרק ו: משנה ה – מנין עמרים

- (1) שני עמרים שכחה, ושלשה אינן שכחה.
שני צבורי זיתים וחרובין שכחה, ושלשה אינן שכחה.
שני הוצני פשתן שכחה, ושלשה אינן שכחה.
 - (2) שני גרגרים פרט, ושלשה אינן פרט.
 - (3) שני שבלים לקט, ושלשה אינן לקט.
- אלו כדברי בית הלל.
ועל כלן בית שמאי אומרים: שלשה – לעניים, וארבעה – לבעל הבית.

פרק ו: משנה ו – סאתים

העמר שיש בו סאתים, ושכחו: אינו שכחה.
שני עמרים ובהם סאתים:
רבן גמליאל אומר: לבעל הבית.
וחכמים אומרים: לעניים.

אָמַר רַבּוֹן גַּמְלִיאֵל: וְכִי מֵרַב הָעֲמֻרִים יִפֵּי כַח שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת אוֹ הוֹרֵעַ כַּחוֹ?
אָמְרוּ לוֹ: יִפֵּי כַחוֹ.

אָמַר לָהֶם: וּמָה אִם בְּזִמּוֹן שֶׁהוּא עֹמֵר אַחַד וּבֹו סָאֲתִים וּשְׂכָחוּ, אֵינֹו
שְׂכָחָה; שְׁנַי עֲמֻרִים וּבָהֶם סָאֲתִים, אֵינֹו דִין שְׁלֹא יִהְיֶה שְׂכָחָה?
אָמְרוּ לוֹ: לֹא. אִם אֲמֹרֶת בְּעֹמֵר אַחַד שֶׁהוּא כְּגֵדִישׁ, תֵּאמֹר בְּשְׁנַי עֲמֻרִים
שֶׁהֵן כְּכָרִיכוֹת?

פאה ו:ז – ו:י

פרק ו: משנה ז – סאתים בקמה

קָמָה שְׁיֵשׁ בֵּה סָאֲתִים, וְשִׁכְחָה: אֵינָה שִׁכְחָה.
אֵין בֵּה סָאֲתִים, אֲבָל הִיא רְאוּיָה לַעֲשׂוֹת סָאֲתִים:
אֲפֹלוּ הִיא שֶׁל טוּפֵחַ, רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלוּ הִיא עֲנֹה שֶׁל שְׁעוּרִים.

פרק ו: משנה ח – מצלת

הַקָּמָה מְצַלֶּת אֶת הָעֶמֶר וְאֶת הַקָּמָה.
הָעֶמֶר אֵינוֹ מְצִיל לֹא אֶת הָעֶמֶר וְלֹא אֶת הַקָּמָה.
אִיזוֹ הִיא קָמָה שֶׁהִיא מְצַלֶּת אֶת הָעֶמֶר?
כֹּל שְׂאִינָה שִׁכְחָה, אֲפֹלוּ קִלַּח אֶחָד.

פרק ו: משנה ט – עקורה

[תנא קמא:] סָאָה תְּבוּאָה עֶקוּרָה וְסָאָה שְׂאִינָה עֶקוּרָה,
וְכֹן בְּאֵילָן, וְהַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים:
אֵינֶן מְצַטְרְפִין לְסָאֲתִים, אֲלֵא שֶׁל עֲנִיִּים הֵם.
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם בָּאת רְשׁוֹת הָעֲנִי בְּאֶמְצַע, אֵינֶן מְצַטְרְפִין,
וְאִם לֹאוּ, הֲרִי אֵלוּ מְצַטְרְפִין.

פרק ו: משנה י – שחת

תְּבוּאָה שֶׁנִּתְּנָה לְשַׁחַת אוּ לְאֶלְמָה,
וְכֹן בְּאֶגְדֵי הַשּׁוּם, וְאֶגְדוֹת הַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים:
אֵין לָהֶן שִׁכְחָה.
וְכֹל הַטְּמוּנִים בְּאֶרֶץ, כְּגוֹן הַלוּף וְהַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים:
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין לָהֶם שִׁכְחָה.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: יֵשׁ לָהֶם שִׁכְחָה.

פאה ויא – זג

פרק ו: משנה יא – שכחה במוזד

- (1) הקוצר בלילה, (2) והמעמר, (3) והסומא: יש להם שכחה.
- (4) ואם היה מתכוון לטל את הגס הגס: אין לו שכחה.
- (5) אם אמר "הרי אני קוצר על מנת מה שאני שוכח אני אטל": יש לו שכחה.

פרק ז: משנה א – שם זית

- כל זית שיש לו שם בשדה, אפלו כזית הנטופה בשעתו, ושכחו: אינו שכחה. במה דברים אמורים? (1) בשמו, (2) ובמעשיו, (3) ובמקומו.
- (1) בשמו: שהיה שפכוני או בישני.
 - (2) במעשיו: שהוא עושה הרבה.
 - (3) במקומו: שהוא עומד בצד הגת או בצד הפרצה.
- ושאר כל הזיתים: שנים שכחה, ושלשה אינן שכחה. רבי יוסי אומר: אין שכחה לזיתים.

פרק ז: משנה ב – סאתים

- זית שנמצא עומד בין שלש שורות של שני מלבנים, ושכחו: אינו שכחה.
- זית שיש בו סאתים, ושכחו: אינו שכחה.
- במה דברים אמורים? בזמן שלא התחיל בו. אבל אם התחיל בו, אפלו כזית הנטופה בשעתו, ושכחו: יש לו שכחה. [תנא קמא:] כל זמן שיש לו תחתיו, יש לו בראשו.
- רבי מאיר אומר: משתלד המחבא.

פרק ז: משנה ג – פרט

- איזהו פרט? הנושר בשעת הבצירה.
- היה בוצר, עקץ את האשכול, הסבד בעלים, נפל מידו לארץ ונפרט: הרי הוא של בעל הבית.
- המניח את הכלכלה תחת הגפן בשעה שהוא בוצר, הרי זה גוזל את העניים. על זה נאמר (משלי כב): "אל תסג גבול עולים".

פאה ו:ד – ז:ז

פרק ז: משנה ד – עוללת

איזוהי עוללת?
כל שאין לה לא כתף ולא נטף.
אם יש לה כתף או נטף: של בעל הבית,
אם ספק: לעניים.
עוללת שבארובה: אם נקרצת עם האשכול, הרי היא של בעל הבית;
ואם לאו, הרי היא של עניים.
גרגר יחידי:
רבי יהודה אומר: אשכול.
וחכמים אומרים: עוללת.

פרק ז: משנה ה – מדל

המדל בגפנים:
כשם שהוא מדל בתוך שלו, כן הוא מדל בשל עניים. דברי רבי יהודה.
רבי מאיר אומר: בשלו הוא רשאי, ואינו רשאי בשל עניים.

פרק ז: משנה ו – כרם רבעי

כרם רבעי:
(1) בית שמאי אומרים: אין לו חמש, ואין לו בעור.
ובית הלל אומרים: יש לו.
(2) בית שמאי אומרים: יש לו פרט, ויש לו עוללות, והעניים פודין לעצמן.
ובית הלל אומרים: כלו לגת.

פרק ז: משנה ז – כולו עוללות

כרם שכלו עוללות:
רבי אליעזר אומר: לבעל הבית.
רבי עקיבא אומר: לעניים.
אמר רבי אליעזר: "כי תבצר לא תעולל" (דברים כד) –
אם אין בציר, מנין עוללות?
אמר לו רבי עקיבא: "וכרמך לא תעולל" (ויקרא יט) – אפלו כלו עוללות.
אם כן, למה נאמר "כי תבצר לא תעולל"? אין לעניים בעוללות קדם הבציר.

פאה ז:ח – ח:ג

פרק ז: משנה ח – מקדיש

המקדיש כרמו עד שלא נודעו בו העוללות: אין העוללות לעניים.
משנודעו בו העוללות: העוללות לעניים.
רבי יוסי אומר: יתנו שכר גדולו להקדש.
איזה היא שכחה בעריס? כל שאינו יכול לפשט את ידו ולטלה.
וברגליות: משיעבר הימנה.

פרק ח: משנה א – מאימתי

מאימתי כל אדם מתרין (1) בלקט? משילכו הנמושות.
(2) בפרט ועוללות: משילכו העניים בכרם ויבאו.
(3) ובזיתים: משתרד רביעה שניה.
אמר רבי יהודה: והלא יש שאינם מוסקין את זיתיהם אלא לאחר רביעה
שניה?
אלא כדי שיהא העני יוצא ולא יהא מביא בארבעה אסרות.

פרק ח: משנה ב – מתי נאמנים

נאמנים על הלקט ועל השכחה ועל הפאה בשעתו,
ועל מעשר עני בכל שנתו.
ובן לוי נאמן לעולם.
ואינו נאמנין אלא על דבר שבני אדם נוהגין בו.

פרק ח: משנה ג – נאמנים

(1) נאמנין על החטים, ואין נאמנין על הקמח ולא על הפת.
(2) נאמנין על השעורה של ארז, ואין נאמנין עליו בין חי בין מבשל.
(3) נאמנין על הפול, ואין נאמנין על הגריסין, לא חיים ולא מבשלין.
(3) נאמנין על השמן לומר של מעשר עני הוא,
ואין נאמנין עליו לומר של זיתי נקוף הוא.

פאה ח:ד – ח:ז

פרק ח: משנה ד – ירק

נאמנים על הירק חי,
ואין נאמנים על המבשל, אלא אם כן היה לו דבר מעט,
שכן דרך בעל הבית להיות מוציא מלפסו.

פרק ח: משנה ה – בגורן

אין פוחתין לעניים בגרן מחצי קב חטים וקב שעורים.
רבי מאיר אומר: חצי קב.
קב וחצי כסמין, וקב גרוגרות, או מנה דבלה.
רבי עקיבא אומר: פרס.
חצי לג יין.
רבי עקיבא אומר: רביעית.
רביעית שמן.
רבי עקיבא אומר: שמינית.
ושאר כל הפרות, אמר אבא שאול:
כדי שימכרם ויקח בהם מזון שתי סעדות.

פרק ח: משנה ו – מציל

מדה זו אמורה בכהנים ובלוים ובישראלים.
היא מציל, נוטל מחצה ונותן מחצה.
היה לו דבר מעט, נותן לפנייהם והו מחלקין ביניהם.

פרק ח: משנה ז – עני העובר

אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מכפר בפונדיון, מארבע סאין בסלע.
לו, נותנין לו פרנסת לינה.
שבת, נותנין לו מזון שלש סעדות.
מי שיש לו מזון שתי סעדות, לא יטל מן התמחוי.
מזון ארבע עשרה סעדות, לא יטל מן הקפה.
והקפה נגבית בשנים, ומתחלקת בשלשה.

פאה ח:ח – ח:ט

פרק ח: משנה ח – 200 זוז

מי שיש לו מאתים זוז, לא יטל לקט שכחה ופאה ומעשר עני.
היו לו מאתים חסר דינר, אפלו אלף נותנין לו כאחת, הרי זה יטל.
היו ממשפנים לבעל חובו או לכתבת אשתו, הרי זה יטל.
אין מחיבין אותו למכר את ביתו ואת כלי תשמישו.

פרק ח: משנה ח – שקר

- מי שיש לו חמשים זוז והוא נושא ונותן בהם, הרי זה לא יטל.
- (1) וכל מי שאינו צריך לטל ונוטל, אינו נפטר מן העולם עד שיצטרף לבריות.
 - (2) וכל מי שצריך לטל ואינו נוטל, אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס אחרים משלו;
 - ועליו הפתוב אומר: "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו" (ירמיה יז).
וכן דין שדן דין אמת לאמתו.
 - (3) וכל מי שאינו לא חגר, ולא סומא, ולא פסח, ועושה עצמו כאחד מהם, אינו מת מן הזקנה עד שיהיה כאחד מהם, שנאמר: "צדק צדק תרדף" (דברים טז).
 - (4) וכל דין שלוקח שחד ומטה את הדין, אינו מת מן הזקנה עד שעניו כהות, שנאמר: "ושחד לא תקח פי השחד יעור פקחים וגומר" (שמות כג).